

**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE -(I/A)r
BİÇİMBİRİMİNİN ALIŞKANLIK İŞLEVİNİN ÖĞRETİLMESİNE
YÖNELİK İŞE DAYALI DERS MALZEMELERİ***

**TASK-BASED MATERIALS FOR TEACHING HABITUAL
FUNCTION OF -(I/A)r MORPHEME FOR TURKISH AS A
FOREIGN LANGUAGE**

Duygu AK BAŞOĞUL**

Utku ORYASIN***

Melda KARAGÖZ****

Özet:

Yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin alanyazın tarandığında dilbilgisi kapsamında yer alan yapıların öğretiminde öğrencilerin güçlüklerle karşılaştıkları sıkça belirtilmiştir. Buradan hareketle araştırmada -(I/A)r biçimbiriminin alışkanlık işlevinin öğretimine yönelik A2 düzeyinde işe dayalı ders malzemelerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. İşe dayalı öğrenme ve sunum-uygulama-üretim modellerine göre hazırlanan ders malzemesi ve etkinlikler sunum, uygulama ve üretim olmak üzere üç aşamada sunulacaktır. Sunum bölümünde örtük öğrenmenin gerçekleşmesi amacıyla doğrudan anlatım yapılmadan girdi oluşturulacaktır. Uygulama bölümünde açık öğrenmeyi gerçekleştirmek için sunum bölümünde yapılan sezdirimden hareketle, alanyazından -(I/A)r biçimbiriminin alışkanlık işlevine yönelik elde edilen veriler doğrultusunda dilbilgisi kartları kullanılacaktır. Ardından bilinçlendirme etkinliklerine yer verilip üretim bölümünde de çıktı olarak öğrenciler tarafından hazırlanan ders malzemeleri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: -(I/A)r Biçimbirimi, Alışkanlık İşlevi, İşe Dayalı Ders Malzemeleri.

Abstract:

When scanned literature related to Turkish language teaching to foreigners it was stated that instructives meet with difficulties about teaching of grammatical

---

* Bu çalışma 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu"nda sunulan aynı başlıklı sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

** Öğr. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü - İstanbul duygu.akbasogul@istanbul.edu.tr

*** Okutman, Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi - İzmir utku.oryasin@deu.edu.tr

**** Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü - İstanbul melda.karagoz@istanbul.edu.tr

structures. Thus, in this study, it was aimed to develop task-based course materials that focuses on teaching the habitual function of -(I/A)r morpheme at A2 level. The course materials and exercises that were prepared by task-based learning and presentation-application-production model will be presented at three phases: presentation-application-production. In presentation section, it will form input without direct expression for realization of implicit learning. In application section, in order to realize explicit learning, it will include consciousness-raising exercises and grammar card that was composed of acquired datas for the habitual function of -(I/A)r morpheme from literature. In production section, it will also include course materials that prepared by the students as output.

Key words: -(I/A)r Morpheme, The Habitual Function, Task-Based Course Materials.

GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilcek ders malzemelerinin eksikliği sık karşılaşılan sorunlardan biridir. Alandaki ders malzemelerine bakıldığında bunların neye göre hazırlandığı ya da nasıl hazırlanması gerektiği konusunda öğretmenler zorluklarla karşılaşmaktadır. Candaş-Karababa (2009, s. 269-270) tarafından görüşme yoluyla yapılan bir çalışmada öğretmenler, deneme yanılma yoluyla ders malzemeleri oluşturduklarını ve uygun kaynak kitapların bulunmaması nedeniyle dilbilgisi konularının aktarımında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Yabancı dil öğretmenlerinin görüşlerine ve öğretmen yeterliliklerine yönelik yapılmış diğer araştırmalarda da (Mete, erişim tarihi: 02.06.2014; Mete ve Gürsoy, 2013; Güler, E. B., 2012; Er vd., 2012; Candaş-Karababa, 2009) materyal ve kaynak eksikliği nedeniyle yaşanan sorunlara değinilmiştir. İlgili araştırmalardan yola çıkıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilcek ders malzemelerinin eksikliği konusunda zorluklar yaşandığı görülmüştür. Ders malzemesi hazırlamak ve amaca uygun kullanmak uzmanlık gerektiren bir konudur. Bu nedenle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak ders malzemelerinin hedef grubun gelişimsel özelliklerine ve Türkçe bilme düzeylerine dikkat edilerek bilimsel teknik ve yöntemlerle hazırlanması gerekir (Yıldız ve Tunçel, 2012, s. 139; Duman, 2013, s. 5).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde benimsenen işlevsel yaklaşımda dilin işlevi/anlamı önceliklidir; ancak biçim de yadsınamaz. Dilin kullanıldığı bağlam özellikleri düşünülerek yapı incelenir. Heterojen bir yapı oluşturan dil konuşucuları, farklı dil kullanım örnekleri sergileyecektir. Bu nedenle işlevsel yaklaşımda, dilin işlev ve kullanım farklılıklarının örnekleri sergilenmeye çalışılır (Özudođru ve Dilman, 2014, s. 40).

Dilbilgisi öğretiminin ana dili öğretimindeki yeri üzerine yapılan değerlendirmelerin yabancı dil öğretimi için de geçerli olduğu söylenebilir. Dilbilgisi öğretimi, dersin amacı olarak görülmemelidir. Bu bağlamda Harmer'ın yaptığı sınıflamadan (örtük dilbilgisi - açık dilbilgisi - dilbilgisinden arındırılmış öğretim) yola çıkılarak *dilbilgisinden arındırılmış öğretime* zemin hazırlamak üzere iletişimsel yaklaşımın ışığı altında insanların dili nasıl öğrendikleri ve ne söylemek istedikleri üzerinde durulmaya başlanmıştır (Durmuş, 2013, s. 231). Özgen (2008, s. 37)'in Fotos (2001)'tan yaptığı aktarmaya göre kişi, hedef dile ait dilbilgisi kuralları, sesletim özellikleri gibi konulara hâkim olduğu ölçüde yeterli düzeyde iletişimsel bir yaklaşım geliştirebilecektir. Bu bakımdan öğrenciler, dilbilgisi kuralları ile iletişimsel yaklaşıma dayalı karma bir yöntem kullanmalı; dilbilgisi, işlevi ve anlamı göz önünde bulundurularak ele alınmalıdır. Öğretim sırasında kullanılacak materyaller de göreve/işe dayalı alıştırmalar şeklinde hazırlanmalıdır.

Leaver ve Willis (2004, s. 14-15) görev/iş odaklı öğretime yönelik hazırladıkları kitaplarında farklı araştırmacıların tanımlarından (bk. Richards, Platt and Weber, 1985; Prabhu, 1987; Nunan, 1989a, s. 10; Willis, 1996, s. 53; Ellis, 2003, s. 16; Skehan, 1998a, s. 95) yararlanarak görev/işi yorumlamışlardır. Buna göre görev/iş; sorumluluk, sonuç çıkarmak/çıktı üretmek, anlam odaklılık, amaç odaklı etkinliklerle ulaşılan gerçek yaşam durumları, içerik odaklı çıktı/ürünlerle iş planlama ve çıktı/sonuçların değerlendirilmesinde anlama odaklanma gibi anlamlara gelmektedir.

Candlin, 1987; Nunan, 1989; Long, 1989'dan hareketle Skehan (1999, s. 95) kitabında görev/işe dayalı etkinliklerin içeriğini şu şekilde maddelendirmiştir:

- Anlam önceliklidir.
- İletişimsel sorunlar çözülür.
- Karşılaştırılabilir gerçek yaşam durumlarını içeren ilişki biçimleri vardır.
- Görev/işi tamamlama önceliklidir.
- Edinilen çıktı/ürün bakımından görev değerlendirilir.

Göreve/işe dayalı öğrenme, iletişimsel yaklaşımdan beslendiği ölçüde bilişsel yaklaşımı da temel alan bir öğrenme biçimidir. Yabancı dil öğrenimine bilişsel açıdan bakıldığında Fotos (2001) konuyla ilgili girdi, bilgi işleme ve çıktı olmak üzere üç basamak sunar. Düzeye uygun ve yeterli hedef dil girdisi sunulmasının ardından öğrencinin bu girdilere karşı farkındalık kazanması sağlanır. Bu süreçte öğrenci, verilen girdiyi işlemeye çalışır. Öğrenci, uzun süreli bellekteki artalan bilgilerini kullanarak girdiyi yorumlar ve yapılandırır. Kısa süreli bellekte ise girdiyi anlamlandırır ve anlama dönüşen girdi, yeniden uzun süreli belleğe

gönderilerek saklanır (Aktaran Özgen, 2008, s. 37). Ardından işlemlenmiş girdinin çıktıları toplanır.

İletişimsel ve bilişsel yaklaşımı temel alan göreve/işe dayalı öğrenmede öğrencilerden gerçekleştirilmesi beklenen görevler/işler, onların günlük yaşamda karşılaştıkları olay ve durumlardan oluşur (Sülüsođlu, 2008, s. 60). Böylelikle öğrencilere doğal dil kullanım ortamları sağlanmış olur. Bu derslerde öğretici, iletişim için ortam yaratma rolü üstlenirken öğrenciler hedef dili kullanarak iletişimi kuran temel kişilerdir ve sürecin her aşamasında dili kullanarak etkin konumda bulunurlar.

-(I/A)r biçimbirimi de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sırasında öğrenimi ve öğretiminde zorluk yaşanan dil bilgisel yapılardan biridir. -(I/A)r biçimbirimi geleneksel dilbilgisinde tarihsel gelişimi, çekim özellikleri ve kullanım örnekleriyle ele alınmıştır. Bu bağlamda bildirme kiplerinden biridir ve tüm zamanları içine alan geniş zamanı karşılamaktadır (Banguođlu, 2007; Ediskun, 1988; Ergin, 2007; Gencan, 2001). Ancak geleneksel dilbilgisinde yapılan sınırlı saptamalar bu biçimbirimin işlevini tam olarak ortaya koyamamaktadır. Dilbilim temelli yapılan çalışmalarda ise -(I/A)r biçimbirimi, zaman-görünüş-kip kavramlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak Güçer (2010, s. 48)'e göre, dilbilim temelli çalışmaların birçoğu özellikle ilgili biçimbirim üzerine yapılmadığından bu biçimbirim, sınırlı sayıda ve türde kullanımlarla ve anlamsal değerlerle ele alınmıştır. Farklı iletişim ortamları ve metin türleri ile günlük konuşma kalıpları değerlendirmeye alınmamıştır. Bu bakımdan -(I/A)r biçimbiriminin işlevlerine ilişkin sonuçlar, tüm kullanım özelliklerini kapsayıcı nitelikte değildir.

Çođu dilbilimci, ilgili biçimbirimi incelerken alışkanlık işlevi/anlamı üzerinde ortaklık sağlamış, bu biçimbirimin farklı işlev ve anlamlarına da değinmiştir (Yavuz ve Balcı, 2011; Günay, 2014, s. 542). Bu çalışmada da -(I/A)r biçimbiriminin yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi amaçlayan kitaplarda nasıl ele alındığı üzerinde durulacak ve alışkanlık işlevinin/anlamının öğretilmesine yönelik işe dayalı ders malzemeleri hazırlanacaktır. Böylece Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlere daha etkin öğrenme ortamları sunulmasında katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Alanyazın incelemesi sonucunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dilbilgisel yapıların öğrenimi ve kullanımı aşamasında sorunlar yaşandığı söylenebilir. Buradan yola çıkarak çalışmada hem dil öğrencilerinin hem de öğreticilerinin yararlanması ve yapının öğretimini kolaylaştırılması amacıyla -(I/A)r biçimbiriminin biçim, anlam ve kullanım özellikleri tespit edilecektir.

Ardından söz konusu biçimbirimin alışkanlık işlevinin öğretimine yönelik A2 düzeyinde işe dayalı ders malzemelerinin geliştirilecektir.

İşe dayalı öğrenme ve sunum-uygulama-üretim modellerine göre hazırlanan ders malzemesi ve etkinlikler sunum, uygulama ve üretim olmak üzere üç aşamada sunulacaktır.

1. YÖNTEM VE ARAŞTIRMA SÜRECİ

Araştırma sürecinde ilk olarak hedef biçimbirimin biçim-anlam ve kullanımına yönelik alanyazın taraması yapılmış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitapları (Yeni Hitit, İstanbul, İzmir, Gazi TÖMER Yabancılara Türkçe Öğretim Seti, Dilmer Dil Öğretim Seti) incelenmiş, söz konusu yapının öğretiminde alışkanlık işlevine/anlamına öncelik verildiği saptanmıştır. Bu nedenle araştırmada yalnızca alışkanlık anlamına ilişkin etkinlik ve ders malzemelerinin geliştirilmesi planlanmış, çalışma aynı zamanda sınırlandırılmıştır. İkinci aşamada, ders kitaplarında hedef biçimbirime yönelik hazırlanmış ders malzemelerinin yeterli düzeyde işe dayalı ve etkileşimsel olmadığı ve Yeni Hitit kitabı dışında bu etkinlik ve ders malzemelerinin nasıl uygulanacağına ilişkin yönlendirmelerin bulunmaması nedeniyle bu araştırmada etkinlikler ve ders malzemelerinin uygulanışına yönelik açıklamalara da yer verilmiştir.

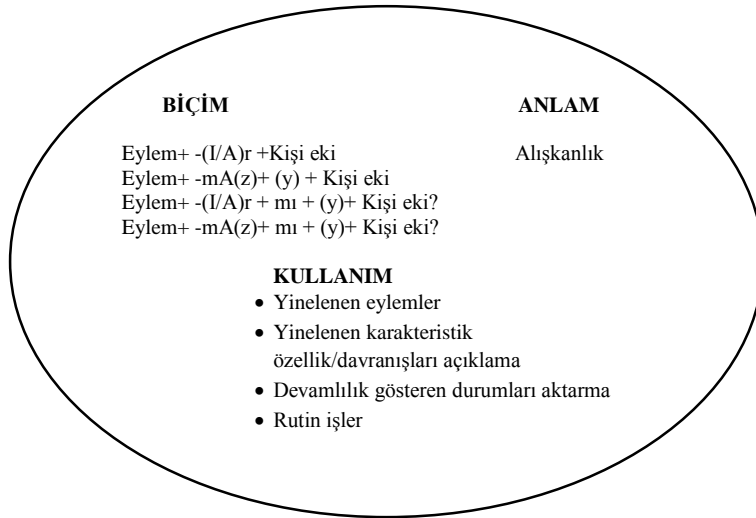
Yine incelenen ders kitaplarında söz konusu yapı A2 (ADP) düzeyinde öğretilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada hazırlanan ders malzemelerinin tamamı A2 düzeyi içindir ve hedef düzeydeki öğrencilerin yine ders kitaplarından hareketle “Türkçede zaman, görünüş, kiplik belirticileri, iyelik yapıları, durum ekleri, bazı ulaç, ilgeç ve bağlaç kullanımlarını” (Aksu, 2014, s. 142) ve düzeye uygun sözcükleri bildikleri varsayılmıştır. Ayrıca ders malzemelerinde kullanılan metin ve etkinliklerin gerçek yaşamla ilgili, uygulanabilir ve etkileşimsel olmasına dikkat edilmiş; dil kullanımı ve sözcük bilgisi seçimi diller için Avrupa Ortak Çerçeve Metninde açıklanan Küresel Ölçek (2001, s. 31)’e göre belirlenmiştir. Bu ölçeğe göre temel düzey olarak işaretlenen A2 düzeyi öğrencisi “kişisel, aile, alışveriş, iş ve yakın çevre ile ilgili konularda çok sık kullanılan temel deyimleri ve cümleleri anlayabilir. Bildiği, alışılmış konularda doğrudan bilgi alışverişinde bulunarak basit düzeyde iletişim kurabilir. Basit bir dil kullanarak kendi özgeçmişi ve yakın çevresi hakkında bilgi verebilir ve anlık gereksinimleri karşılayabilir.” Bu çerçevede oluşturulan ders malzemesi ve etkinlikler araştırmanın bulgular bölümünde Sunum-Uygulama-Üretim ve İşe Dayalı Öğrenme Modelleri temel alınarak sunulmuştur.

Üretim bölümü için oluşturulmuş yazma etkinliği Ankara Üniversitesi TÖMER’de 2014 yılı Ekim ayında A2 düzeyinde öğrenim gören 16 öğrenciye uygulanmıştır, araştırmanın bulgular bölümünde bu ürünlerden bazılarına yer verilmiştir.

2. BULGULAR: DERS MALZEMELERİ

Bu bölümde, çalışmanın giriş kısmında aktarılan kuramsal çerçeve doğrultusunda oluşturulmuş ders malzemesi önerilerine ve bu malzemelerin dil öğreticileri tarafından nasıl uygulanacağına/kullanılacağına değinilmiştir.

Ders malzemeleri oluşturulurken Gül (2012, s. 29-32)'ün -(I/A)r biçimbirimine ilişkin anlamsal sınıflandırmasından ve alışkanlık (habitual) anlamına yönelik yapılan betimlemeden yararlanılmış ve hedef biçimbirime ilişkin üç boyutlu biçim-anlam-kullanım şeması bu tanımlama doğrultusunda oluşturulmuştur:

Şekil 1: -(I/A)r Biçimbiriminin Üç Boyutlu Biçim, Anlam ve Kullanım Şeması

Şekil 1'e göre -(I/A)r biçimbiriminin alışkanlık anlamını işaretlediği ve yinelenen/hareket bildiren eylemlerle kullanılarak rutin işleri, yinelenen karakteristik özellik/davranışlar ile devamlılık gösteren durumları aktardığı söylenebilir. Bu yinelenmeler ya da devamlılık sayesinde alışkanlıklar oluşur ve bu alışkanlıklar aracılığıyla yapının diğer bir işlevi/anlamı olan genelleştirmeye de ulaşıldığı görülebilir, ancak söz konusu biçimbirim durum bildiren eylemlere eklendiğinde alışkanlık işlevi göstermez.

Dil becerileri temelinde, alışkanlık izleğinde oluşturulan ders malzemeleri bu bölümde sunum, uygulama ve üretim olmak üzere üç başlıkta aktarılmıştır:

2.1. Sunum

Bu bölümde yoğun girdi aktarımı yapılarak dil öğrencisinin hedef yapının biçim-anlam-kullanımlarını algılaması bir başka deyişle fark etmesi sağlanacaktır. Doğrudan bilgi/kural aktarımı yapılmadan örtük olarak

gerçekleşmesi beklenen bu süreçte hedef yapıya yönelik bağlamın sunulması amaçlanmıştır. Dolayısıyla öncelik anlamın girdisinin edinimine verilecek, ardından yapının biçim ve kullanımları da sezdirilecektir. “Öğrenciye sağlanan bu girdiler öğrencilerin zihninde işlenir. Girdilerin zihinde işlenmesi, öğrenmenin üç temel bileşeninden biridir. Girdilerin zihinde işlenmesi bazı süreçleri gerektirir. Bu süreçler, verilerin depolanma aşamalarını ifade etmektedir. Uzun süreli belleğe ulaşım kalıcı bir şekilde yerleşmeden önce girdiler, kısa süreli belleğe gelerek orada uzun süreli bellekte bulunan eski bilgilerle eşleşirler. Daha sonra da, gerektiğinde geri çağırılıp kullanılmak üzere uzun süreli bellekte depo edilirler. İşlenip zihinde depo edilen girdiler, öğrenci tarafından fark edildiklerinde *alındıya* dönüşürler” (Sülüoğlu, 2008, s. 51-52).

2.1.1. Okuma

Okuma etkinliği ile öğrenciler, hedef yapı olan $-(I/A)r$ biçimbiriminin alışkanlık işlevi/anlamına yönelik hazırlanmış işe dayalı ders malzemeleri ve etkinlikleri aracılığıyla bilişsel düşünmeye yönlendirilir. Hazırlanan okuma metniyle öğrencileri alışkanlıklar konusu hakkında düşündürmek ve hedef yapıyı sezdirme amaçlanmıştır.

Okuma metni, hedef yapı olan $-(I/A)r$ biçimbiriminin alışkanlık işlevi/anlamını sezdirmesi bakımından kitap okuma alışkanlığı konusunda oluşturulmuştur. Okuma metninde amaç öğrencilerin alışkanlık konusunu sezmeleridir. Metnin doğru anlaşılabilmesi bir sorun değildir; çünkü bu etkinliğin uygulanma amacı öğrencilerin metinle ilişki kurmaları ve daha sonra yapacakları işlere bir hazırlık sağlamaktır. Ayrıca metnin ilk paragrafında dil öğrencisinin ön öğrenmelerinden ve/veya artalan bilgisinden de yararlanarak işlem yapması beklenmektedir. Buna göre -yor, -yordu ve $-DI$ biçimbirimlerinin biçim-anlam ve kullanımlarını bildiği varsayılan dil öğrencisi buradan hareketle ikinci paragrafta geçtiğinde biçimbirimini değiştirdiğini fark edecek; çıkarım, karşılaştırma yapma gibi bilişsel işlemlere başvurarak yeni yapının biçim-anlam ve kullanım özelliklerini edinmeye çalışacaktır. Ancak bu noktada öğrenciden beklenen yalnızca alışkanlık anlamı üzerine yoğunlaşmasıdır.

Öğrencilerden metni okumadan önce soruları okumaları istenir. Daha sonra öğrenciler metni okur ve soruları yanıtlamaları için süre verilir. Sınıfın durumuna göre metin iki kere ya da üç kere okunabilir. Daha sonra sorulara öğrenciler tarafından verilen yanıtlar tahtaya yazılır ve varsa yanlışlıklar birlikte düzeltilir. Örnek 1A’da yinelenen eylemler ya da davranışlar sonrasında alışkanlıkların oluştuğu üzerinde durulur.

Örnek 1B’de öğrencilerin alışkanlık konusunu içselleştirebilmeleri için metinle ilgili doğru yanlış etkinliği hazırlanmıştır. Öğrenciler okuma metni ile ilgili tümceleri okur ve metne göre tümcelerin doğru mu, yanlış mı

olduklarına karar verirler. Bu sayede öğrenciler metin üzerine düşünerek alışkanlık anlamını ve kullanım özelliklerini (yineleme durumu) fark ederler.

Örnek 1:

A. Metni okuyun ve soruları yanıtlayın.

Ben küçükken babam her akşam bana kitap okuyordu. Özellikle bir kitabı hiç unutmuyorum. O kitap küçük bir çocuğun altı farklı gezegendeki serüvenlerini anlatıyordu. Babam her akşam saat 21.00'de odama geliyordu ve o kitabı okuyordu. O kitabın adı "Küçük Prensi"ti.

Daha sonra ben okula gittim ve okuma-yazmayı öğrendim. Artık o kitabı her akşam kendim okuyordum. Sayfalarındaki resimlere bakıyor ve düşler kuruyordum. Şimdi de her akşam uyumadan önce kitap okurum. Kitap okumayı çok severim. Her ay yeni kitaplar alırım. Tam bir kitap kurdu oldum. Kitapları okurken sayfalardaki resimlere de bakarım. Kitap okumak benim için aynı yemek yemek ve uyumak gibi. Her gün mutlaka kitap okurum.

1. O küçükken babası ne yapıyordu?

---

2. O okula gittikten sonra ne yaptı?

---

3. O şimdi her akşam ne yapar?

---

4. O her ay ne alır?

B. Metni okuyun. Doğru mu yanlış mı seçin.

1. O her akşam kitap okur.	☐ D	☐ Y
2. O hiç kitap okumadı.	☐ D	☐ Y
3. O her ay kitap alır.	☐ D	☐ Y
4. O kitap okumayı sevmiyor.	☐ D	☐ Y
5. O kitaptaki resimlere bakar.	☐ D	☐ Y

Yanıt Anahtar: 1. D / 2. Y / 3. D / 4. Y / 5. D

2.1.2. Dinleme ve Konuşma

Örnek 1’de oluşturulan okuma etkinlik ve ders malzemeleri aracılığıyla alışkanlık anlamını sezen dil öğrencisinin hedef yapının anlamının yanında biçim ve kullanım özelliklerinin de farkına varması amacıyla Örnek 2’de konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesini de içeren ders malzemeleri oluşturma gereksinimi duyulmuştur. Buna göre Örnek 1 ile de bağlantı kurulabilmesi amacıyla Örnek 2A’da öğrencilerden önce kendi olumlu – olumsuz alışkanlıkları hakkında bir iki tümce söylemeleri istenir. Öğrenciler tümcelerinde yeni yapıyı kullanmak isteyebilirler, bu noktada dil öğreticisi de öğrenciye girdi sağlamayı sürdürmeye devam eder.

Örnek 2A bir dinleme öncesi etkinliktir, ardından yapılacak dinleme etkinliğine hazırlık oluşturmak amacıyla kullanılacaktır. Örnek 2B’de ise dil öğrencisinin biçimle birlikte hedef biçimbirimini yinlemeler ya da devamlılık sayesinde oluşan alışkanlıkların yanında bu alışkanlıklar aracılığıyla ulaşılan, yapının diğer bir işlevi/anlamı olan genelleştirmeye ilişkin kullanımları da sezdirilecektir.

Örnek 2B’de seçilen dinleme metni sık sık karşılaşılan Türklere özgü davranışlar/alışkanlıklar ile ilgilidir. Seçilen metin dil öğrencilerine gerçek ve doğal yaşantı durumları sağlayacak niteliktedir. Dinleme sırası etkinliği olarak hazırlanan bu işe dayalı ders malzemesinde yer alan metin öğrencilere iki defa dinletilir ve öğrencilerden dinleme sırasında metinde boş bırakılan yerleri uygun biçimle doldurmaları istenir. Etkinlik sırasında öğrenciye hem anlamsal-kullanımsal olarak hem de biçimsel olarak girdi sağlanır, bu sayede öğrenci hedef biçimbirimini kullanımında eylemsel olarak da farklılıklar olabileceğini sezmiş olur.

Dinleme sonrasında metinle ilişkili olarak bir konuşma etkinliği hazırlanmıştır. Örnek 2C ve 2D’de dil öğrencilerinden dinleme metninden de yararlanarak Türkiye ve/veya kendi ülkelerindeki alışkanlıklar hakkında konuşmaları beklenmektedir. Bu noktada görsellerden de yararlanılabilir.

Örnek 2E ve 2F söz konusu yapının biçimsel özelliklerinin girdisinin verilmesi amaçlanarak oluşturulmuştur ve birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Dil öğrencisinin seçilen dinleme metninde doldurduğu boşluklardan hareketle eylem ve aldığı biçimi, verilen tabloya yerleştirmesi beklenmiş, kuralı sezmesi hedeflenmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta bu etkinlik ve ders malzemelerinin nasıl uygulanacağına ilişkin dil öğreticisinin yönergeler vermesi ve yanlış anlaşılmanın giderilmesidir. Bu etkinlik aracılığıyla öğrenciye hedef yapının olumlu biçiminde ünlü sesle biten eylemlerden sonra –r, ünsüz sesle biten ve birden fazla/çok heceli olan eylemlerden sonra –l, ünsüz sesle biten ve tek heceli eylemlerden sonra –Ar biçiminin eklendiği; tek heceli olan ve ünsüz sesle biten 13 eylemden (al-,

E. Metne bakın ve metindeki altı çizili eylemleri örnekteki gibi tabloya yazın.

<i>Son sesi ünlü eylemler</i>	<i>Son sesi ünsüz ve tek heceli eylemler</i>	<i>Son sesi ünsüz ve çok heceli eylemler</i>
Örnek: Bekle-	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Yanıt Anahtar: Son sesi ünlü eylemler: kapla-, iste-

Son sesi ünsüz ve tek heceli eylemler: ört-, yaz- et-, çiz-

Son sesi ünsüz ve çok heceli eylemler: konuş-, kullan-

F. Metne bakın ve ne zaman -r, ne zaman -İr, ne zaman -Ar kullanıyoruz? Tabloya örnekteki gibi yazın. Bir örnek de siz verin.

<i>Kural</i>	<i>Ek (-r, -İr,-Ar)</i>
Örnek: Eylemin sonunda ünlü var (oku-)	-r (oku-r)

Yanıt Anahtar: Tek heceli eylem var (ört-)

-Ar (ört-er)

Çok heceli eylem var (konuş-)

-İr (konuş-ur)

Tablo 2: Dilbilgisi Kartı (Olumlu)

Dilbilgisi kartı (Olumlu)			
Kök	Kural	İstisna eylemler	Kişi eki
Eylem	Son ses ünlü → -r Tek hece → -Ar Çok hece → -Ir	Al-	-Im, -sIn, Ø -Iz, -sInIz, -lAr
		Bil-	
		Bul-	
		Dur-	
		Gel-	
		Gör-	
		Kal- → -Ir	
		Ol-	
		Öl-	
		San-	
Var-			
Ver-			
Vur-			

Bu noktaya kadar dil öğrencileri ağırlıklı olarak hedef yapının olumlu biçimine yönelik yoğun girdilerle karşılaşmışlardır. Örnek 3'te hazırlanan ders malzemeleri ve etkinlikler ise konuşma ve dinleme becerisi temelinde olacak ve hedef yapının zaman belirteçleriyle kullanımı ile olumsuz ve olumlu-olumsuz soru biçimlerine yönelik girdilere yer verilecektir. Bu konuşma ve dinleme etkinliği sayesinde dil öğrencisinin hedef dilde iletişim kurma becerisi kazanması beklenmektedir.

Örnek 3A'da hedef yapının zaman belirteçleriyle birlikte kullanımına ilişkin bir ders malzemesi oluşturulmuştur. Dil öğrencisi tümcelerin başında verilen zaman ve/veya sıklık ifadelerinden hareketle -(I/A)r biçimbirimini kullanarak kendi alışkanlık ya da rutinleri hakkında tümceler oluşturur. Bu noktada yapının asla ve hiç belirteçleriyle olumsuz biçim kazandığı da sezdirilir.

Örnek 3B'de öğrencinin hedef yapıya ilişkin soru kullanımının girdisi sağlanmaya çalışılmıştır. Konuşma ve dinleme becerilerini de işaretleyen bu etkinlikte öğrencinin, yanındaki arkadaşına kutu içerisinde verilen soru ifadelerinden de yararlanarak alışkanlıkları hakkında soru sorması ve yanıt alması istenir, karşılıklı olarak uygulanması hedeflenen bu etkinlik sayesinde aynı zamanda etkileşim de gerçekleşir. Etkileşim işe/göreve dayalı öğrenmede gerçekleştirilmesi beklenen hedeflerdendir.

Örnek 3B ile bağlantılı olarak hazırlanmış Örnek 3C’de dil öğrencisinden bir önceki etkinlikte sorular yoluyla edindiği bilgilerden hareketle arkadaşının alışkanlıklarını anlatması istenir. Bu ders malzemeleri sayesinde öğrenci aynı zamanda yapının kişi adları ile kullanımını da fark etmiş ve kullanmış olur.

Soru-yanıt ve karşılıklı konuşma biçiminde gelişip ilerleyen etkinlik sonrasında dil öğrencisine hedef yapının olumsuz ve olumlu-olumsuz soru biçiminin bulunduğu dilbilgisi kartı gösterilir.

Örnek 3:

A. –(I/A)r ile senin hakkında örnekteki gibi tümce oluştur.

Örnek: *Her gün en az bir bardak bitki çayı içerim.*

Sabahları	_____
Ayda bir kez	_____
Asla	_____
Senede bir gün	_____
Sürekli	_____
Neredeyse hiç	_____
Bazen	_____
Tatildeyken	_____
Haftada iki defa	_____
Günaşırı	_____

B. Kutudaki soru sözcüklerini kullanın ve arkadaşımıza –(I/A)r ile onun hakkında soru sorun.

Örnek: Dizi izler *misin?*

Saat kaçta uyursun?

Ne zaman?

Kaç kez? Kaç defa

Kaç günde/ haftada / yılda bir?

Saat kaçta?

mi?

Ne sıklıkta?

C. Soru sorduktan sonra arkadaşınızın alışkanlıklarını anlatın.

Örnek: Arkadaşım Melda **akşamları** geç uyur, çünkü geç saatlere kadar dizi izler...

Tablo 2: Dilbilgisi kartı (Olumsuz)

<i>Dilbilgisi kartı (Olumsuz)</i>		
<i>Kök</i>	<i>Olumsuzluk</i>	<i>Kişi eki</i>
Eylem	-mA(z)	-m, -sIn, Ø -(y)Iz, -sInIz, -lAr

Tablo 3: Dilbilgisi Kartı (Olumlu ve Olumsuz Soru)

<i>Dilbilgisi kartı (Olumlu ve olumsuz soru)</i>			
<i>Kök</i>	<i>Kural</i>	<i>Soru</i>	<i>Kişi eki</i>
Eylem	<i>Olumlu soru:</i> Son ses ünlü + -r Tek hece + -Ar İki hece + -Ir	mİ	-(y)Im -s(I)n Ø -(y)Iz -sInIz
	<i>Olumsuz soru:</i> -mA(z)		-lAr

2.2. Uygulama

Çalışmanın sunum bölümünde hedef yapının hem biçim hem de anlam ve kullanımlarının dil öğrencileri tarafından örtük olarak algılanmasının sağlanması amacıyla hedef anlam çerçevesinde bağlamı da sunularak olumlu, olumsuz, olumlu soru ve olumsuz soru biçimlerine, istisnalara ve yapıyla birlikte sıkça kullanılan zaman belirteçlerine de değinilerek ders malzemeleri oluşturulmuştur.

Bu bölümde ise açık öğrenmeyi sağlayıcı bilinçlendirme etkinlikleri ile ders malzemelerine yer verilmiştir. Açık bilgi, bir yapıya ilişkin bilginin bilinç düzeyinde öğrenilmesi ya da daha sonradan farkına varılmasıyla oluşur (Sülüőođlu, 2008, s. 53). Örneđin, araba kullanmaya ilişkin bilgiler açık bilgiyken arabayı düşünmeden ve kuralların farkına varmadan kullanmak örtük bilgiyle ilgilidir (Özgen, 2008, s. 38). Bu çalışmanın hedef yapısı olan -(I/A)r biçimbirimini öğrencilerin alışkanlık bildiren ifadelerde

otomatik olarak doğru kullanabilmesi örnek olarak verilebilir. Öğrencilerin bu otomatikleştirmeyi gerçekleştirebilmelerinde hedef yapının ister iletişimsel isterse de biçimsel bağlamda olsun sürekli uygulanmasının önemli bir yeri vardır. Öğrenciler bu sayede hedef yapıya ilişkin farkındalık geliştireceklerdir. Sonuç olarak, tekrarlanmış farkına varma öğrencinin bilincini yükseltip hedef yapının kurallarının farkındalığını sağlar (Özgen, 2008, s. 38).

Bu aşamada verilen kuralların tekrarı ve bilinçlendirme işleminin sağlıklı olabilmesi amacıyla aşağıda örnekleri yer alan alıştırmalar yaptırılır. Bu aşamada kullanılan 4. etkinlikte dilbilgisel doğruluk amaçlanmaktadır.

Örnek 4A'da öğrencilerin tümceleri uygun zaman eki ve kişi eki ile tamamlamaları beklenmektedir. Bu sayede öğrencilerin hedef yapının kurallarını tekrar ederek farkındalık kazanmaları amaçlanmaktadır.

Örnek 4:

A. Aşağıdaki tümceleri uygun –(I/A)r ve kişi eki ile tamamlayın.

1. Her sabah dişlerimi fırçala _____.
2. Annem ve babam hafta sonları pazara git _____.
3. Sen sabahları kahvaltı yap _____ ?
4. Biz pazarları bisiklet sür _____.
5. Abim her hafta 1 paket sigara iç _____.
6. Her gün kitap oku _____.
7. Çantanızda kalem taşı _____ ?
8. Pazartesi günleri mutsuz ol _____.
9. Siz kışın boğazlı kazak giy _____ ?

Yanıt Anahtarı: 1.fırçalarım / 2.gider / 3.yapar mısın / 4.süreriz / 5.içer / 6.okurum / 7.taşır mısınız / 8.olurum / 9.giyer misiniz

Örnek 4B'de de öğrencilerin hedef yapının kurallarını tekrar ederek doğru kullanımına ilişkin farkındalık oluşturmaları amaçlanmaktadır. Özellikle “asla, hiç” gibi yapıların kullanımına dikkat çekilmektedir.

B. Aşağıdaki tümceleri okuyun ve doğru tümceyi seçin.

1. a) Her gün duř alarım.
b) Her gün duş alırım.
2. a) Cumartesi günleri sinemaya gideriz.
b) Cumartesi günleri sinemaya giteriz.
3. a) Asla sigara içer.
b) Asla sigara içmez.
4. a) Sen her gün yemek piřir misiniz?
b) Siz her gün yemek piřir misiniz?
5. a) Onlar spor yaparlar mı?
b) Onlar spor yapar mılar?
6. a) Hafta sonları hiç ders çalışmam.
b) Hafta sonları hiç ders çalışırım.

Yanıt Anahtar: 1.b / 2.b / 3.b / 4.b / 5.a / 6.a

2.3. Üretim

2.3.1. Yazma

Sunum aşamasında doğrudan kurallar verilmeden önce sezdirilerek, bağlamı sunularak örtük olarak girdisi sağlanan hedef yapının uygulama aşamasında bilinçlendirme etkinlikleri sayesinde Larsen-Freeman'ın üç boyutlu biçim-anlam-kullanım şeması da temel alınarak açık bilgiye ulaşılması sağlanmıştır.

Açık bilgi, zaman içinde yinelemeler ve bilişsel işleme ile otomatik bir şekilde dönüşüp örtük bilgi biçimine dönüştürülerek farkındalığın parçası durumuna gelir. Bu da edinilen bilgi ve becerilerin gündelik yaşam içerisinde kullanılmasıdır (Büyükkantarçiođlu, 2006, s. 104-106). Bu amaçla üretim aşamasında dil öğrencisinin söz konusu yapıyı hem biçimsel hem de anlamsal olarak uygun yerde kullanabileceği bir çıktı üretmesi amacıyla öğrencilere odaklanmasını sağlayacak bir iş verilmiş ve “ünlü bir kişi ya da sevdikleri bir karakterin bir gününü görsellerden ve yapıyla birlikte kullanılan belirteçlerden de yararlanarak” yazılı olarak anlatmaları istenmiştir. Ardından öğrenciler tarafından hazırlanan malzemeler sınıfa getirilir ve her öğrenci kendi seçtiği kişi vb.'yi sözlü olarak tanıtır. Bu noktada öğrenciler birbirlerine hazırladıkları malzemelere yönelik sorular yöneltebilirler. Etkinlik sayesinde dil öğrencilerinin gerçek/doğal yaşantı durumları edineceği, hedef dilde hem yazılı hem de sözlü olarak iletişim kurabileceği ve yetkinlik kazanacağı düşünölmektedir. Aynı zamanda dil öğrencisi tarafından üretilen çıktının dil öğreticisine ve aynı ölçüde dil

öğrencisine de doğru ve/veya yanlış-eksik öğrenmeler noktasında dönüt sağlayacağı söylenebilir. Dolayısıyla öğrenciye farkındalık da kazandırılmış olacaktır.

Verilen işler ile sezdirme ve bilinçlendirme etkinlikleri sonrasında dil öğrencileri tarafından üretilmiş olan çıktı/ürünlerden bazıları şunlardır:

Materyal 1:

YAKLEKTEKİ SAĞDA BEN TOMER'İN GİDERİM
VE TÜRKİYE'NİN GÖRÜMLERİNİ ÇIKARMAKT
EDERİM ÇÜNKÜ ÇOK ZOR!!!

SİZE SİZ AKŞANLARI AKADANLARIMIZI
BULUŞURUM VE ÇOK TATLI VE İYİ
HİSSEDERİM

VE EN BİR GÜN SAĞDA ÇOK
GÖRÜMLERİM VE İYATIRIM

GECE BANA ÇOK ÇOK
RÜYALAR GÖRÜRÜM TATILIM
HAKKINDA

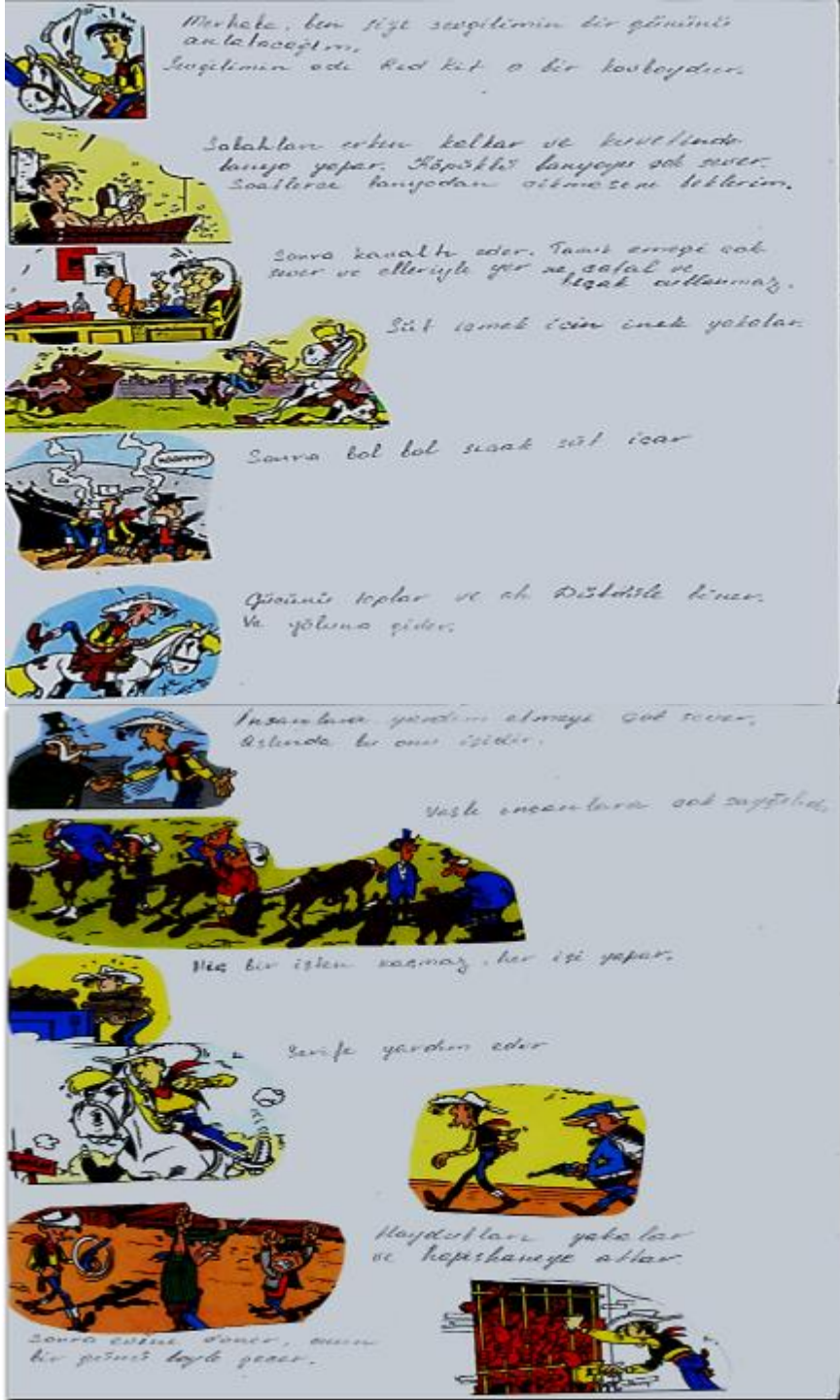
İYİ GECERLER!

Materyal 2:

Benim bir günüm

<p>Saat sekizde uyanırım. 8.00</p>	<p>Saat sekiz çeyrek geçe dişlerimi fırçalarım. 8.15</p>	<p>Saat sekiz buçukta kahvaltı ederim. 8.30</p>
<p>Saat dokuz buçukta spor yaparım. 9.30</p>	<p>Saat on buçukta dışarıda olurum. 10.30</p>	<p>Saat birde öğlen yemeđi yerim. 13.00</p>
<p>Saat ikide uyurum. 14.00</p>	<p>Saat dörtte tekrar yemek yerim. 16.00</p>	<p>Saat beşte oyuncaklarımla oynarım. 17.00</p>
<p>Saat yedi buçukta akşam yemeđi yerim. 19.30</p>	<p>Saat sekiz buçukta banyo yaparım. 20.30</p>	<p>Saat dokuzda misil misil uyurum. 21.00</p>

Materyal 3:

3. SONUÇ

Bu çalışma Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak ders malzemeleri ile etkinliklerinin eksikliği ve bunların hazırlanması konusunda yaşanan zorluklara öneri getirme niteliğinde hazırlanmıştır. Hem dil öğrencilerinin hem de öğreticilerin yararlanması ve yapının öğretiminin kolaylaştırılması amaçlanmıştır. -(I/A)r biçimbiriminin biçim, anlam ve kullanım özellikleri tespit edilerek yabancı dil olarak Türkçe öğretmeyi amaçlayan kitaplarda nasıl ele alındığı üzerinde durulmuştur. Ayrıca söz konusu biçimbirim alışkanlık işlevinin öğretime yönelik A2 düzeyinde işe/göreve dayalı ders malzemeleri ve etkinlikleri geliştirilmiştir. Bu ders malzemeleri ve etkinlikleri okuma-dinleme-konuşma ve yazma becerileri temelinde sunulmuştur. Ardından ders malzemelerinde kullanılan gerek metinlerin gerekse etkinliklerin uygulanabilir ve etkileşimsel olmasına dikkat edilmiştir. İletişimsel ve bilişsel yaklaşımı temel alan işe/göreve dayalı öğrenmeye bağlı olarak öğrencilerden gerçekleştirilmesi beklenen görevler/işler, onların günlük yaşamda karşılaştıkları olay ve durumlardan oluşturulmuş, böylece doğal dil kullanımları örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışma öneri niteliğinde olup etkililiğinin ancak uygulamada görülebilir olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksu, C. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçede –Dir Biçimbiriminin Öğretimi Üzerine Ders Malzemesi Hazırlama*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Banguođlu, T. (2007). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyükkantarcıoğlu, N. (2006). *Toplumsal Gerçeklik ve Dil*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Candaş-Karababa, C. Z. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42 (2), 265-277.
- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg: Cambridge University Press. 06 Kasım 2015, http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/elpreg/Source/Global_scale/globalscal_e_turkish.pdf
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 1-8.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ediskun, H. (1988). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1/2, 51-69.
- Ergin, M. (2007). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Dağıtım.
- Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Göksel, A. ve Kerslake, C. (2005). *Turkish: A Comprehensive Grammar*. Londra ve New York: Routledge.
- Güçer, H. (2010). *-(I/A)r Biçimbiriminin Betimlenmesinde Kuram ve Yabancılara Öğretilmesinde Yöntem Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gül, D. (2012). Anlamsal İşleçler ve -Ar Biçimbiriminin Kiplik Alt-anlamları. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*. 2012/1, 21-38.
- Güler, E. B. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde 'Öğretmen' Unsuru. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5, (2), 129-134.
- Günay, N. (2014). Modality Semantic Fields of -(I/A)r Morpheme in Turkish Language. *International Journal of Language Academy*, 2 (4), 529-545.
- Larsen-Freeman, D. (1991). Teaching English as a Second or Foreign Language. In M. Celce-Murcia, (Ed.), *Teaching Grammar* (2nd edition) (279-281). Boston MA: Heinle & Heinle.
- Leaver, B. L. ve Willis, J. R. (2004). *Task-Based Instruction in Foreign Language Education – Practices and Programs*. Washington, D. C.: Georgetown University Press.
- Mete, F. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. 02 Haziran 2014, http://www.researchgate.net/profile/Filiz_Mete/publication/230898896_YABANCI_DL_OLARAK_TRKE_RETME_LKN_RETME_GRLERNN_DE_ERLENDRLMES_EVALUATION_OF_TEACHERS'_OPINIONS_ON_THE_TEACHING_TURKISH_AS_A_FOREIGN_LANGUAGE/file/d912f505f29ebdf93.pdf
- Mete, F. ve Gürsoy, Ü. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterliklerine İlişkin Görüşler, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 343-356.
- Özgen, M. (2008). Dilbilgisinden Kullanıma: Bilişsel Yaklaşım Çerçevesinde İşe Dayalı Dil Öğretim Malzemesi Oluşturma Önerisi, *Dil Dergisi*, (141), 36-54.
- Özudođru, M. ve Dilmen, H. (2014). *Anadili Edinimi ve Yabancı Dil Öğrenim Kuramları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Skehan, P. (1999). *A Cognitive Approach to Language Learning* (2. Baskı). Oxford: Oxford University Press.
- Sülüşoğlu, B. (2008). *İşe Dayalı Dil Öğretim Malzemelerinin Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yavuz, H. ve Balcı, A. (2011). *Turkish Phonology and Morphology (Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi)*. (Z. Balpınar, Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldız, Ü. ve Tunçel, H. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler. A. Kılınç ve A. Şahin, (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ)* (2. Baskı) içinde (115-145). Ankara: Pegem Akademi.

Duygu Ak Başıoğul, Utku Oryaşın, Melda Karagöz
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde -(I/A)r Biçimbiriminin Alışkanlık İşlevinin Öğretilmesine Yönelik İşe Dayalı
Ders Malzemeleri
Task-Based Materials for Teaching Habitual Function of -(I/A)r Morpheme for Turkish as a Foreign Language

Materyallerde Kullanılan Resim ve Metinlerin Kaynakçası:

- 01 Kasım 2015, <http://onedio.com/haber/turklere-ozgu-hareketler-237772>
01 Kasım 2015, <http://www.dersimiz.com/komik/Turk-insanina-ozgu-tuhaf-davranislar-21033.html>
01 Kasım 2015, <http://www.yemekhikayeleri.com/fotograflar/yemek-ve-yasam/yogurt-kabinda-cicekler.html>
01 Kasım 2015, <http://www.goktepeliler.com/forums/tipik-tuerk-hareketleri-t16972.html>
01 Kasım 2015, <http://www.dersimiz.com/komik/Turk-insanina-ozgu-tuhaf-davranislar-21033.html>
01 Kasım 2015, <http://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/turklere-ozgu-hastaliklar/3>